

יד' אדר ב תשפ"ב

17 במרץ 2022

כפיפות האגודות השיתופיות לדינים נוספים על דיני האגודות השיתופיות – גילוי דעת

גילוי דעת זה נועד להבהיר את חשיבות עמידת האגודות השיתופיות בהוראות הדין, מעבר לדיני האגודות השיתופיות. חייה של אגודה שיתופית מוסדרים על ידי הוראות תקנונה, ובאמצעות החלטות המתקבלות ברשויות האגודה. זאת, בנוסף להוראות פקודת האגודות השיתופיות, והכללים והתקנות אשר נחקקו מכוחה.

בכל הקשור למערכת היחסים בין תקנון האגודה לבין הוראות בפקודת האגודות השיתופיות וחקיקת המשנה מכוחה, תקנה 5 לתקנות האגודות השיתופיות (הוראות כלליות) תשל"ו-1976 קובעת כי הוראות החקיקה גוברות - **ולמעשה אין תוקף לסעיף תקנון הסותר חקיקה בדיני אגודות שיתופיות.**

הדבר נכון ביתר שאת כאשר ההתנגשות היא בין הוראת חקיקה לבין החלטת האספה הכללית, אשר, מטבעה, היא במדרג נורמטיבי נמוך יותר מסעיף בתקנון.

יחד עם זאת, החקיקה במדינת ישראל מקיפה את כל תחומי החיים, כולל אלו הנוגעים באגודות ובחבריהן. **גילוי דעת נועד להזכיר לאגודות – ובכלל זה לרשויות האגודה, לממלאי וממלאות התפקידים בה וליועצים המקצועיים שלהן, כי יש תמיד לבדוק ולנהוג על פי החקיקה הרלבנטית שאינה חקיקה ישירה בדיני אגודות שיתופיות, בפרט, ואת הדין החל בכלל.**

להלן דוגמאות:

א. כפיפות לחוקי יסוד

חוק יסוד: חופש העיסוק

לחברת אגודה אוטונומיה לעסוק בכל עיסוק חוקי, במגבלות הדין. כאשר נקבע בתקנון אגודה כי יש לקבל אישור מטעמה לעסוק בעיסוק כזה או אחר - ראוי כי לנגד רשויות האגודה ויועציה המשפטיים, יעמדו הוראות חוק יסוד זה.

חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו

חוק היסוד מבסס את זכותו של אדם לכבוד, חירות, פרטיות ועוד. מערכת היחסים בין האגודה לחבריה וחברותיה אמורה לשקף זכויות אלה, לצד שימור יכולתה של האגודה לפעול במסגרת מטרותיה - ולטובת חבריה וחברותיה.

ב. כפיפות לדינים קוגנטיים בדיני עבודה

קיימים מקרים בהם מתקיימים יחסי עבודה בין אגודה שיתופית למי מחבריה וחברותיה. הדבר נכון לקואופרטיבים של עובדים אך לא רק להם. שאלת עצם קיומם של יחסי עובד.ת – מעביד.ה חורגת מגבולות גילוי דעת זה והוא אינו עוסק בכך.

לפיכך, מודגש כי יש לזכור כי חוקי העבודה - ככל וכאשר הם חלים, הם דינים קוגנטיים, אשר יש לקיימם במלואם ולא ניתן להתנות עליהם לרעת העובד.ת, אף לא בתקנון האגודה. כדוגמאות בלבד לחקיקה בדיני עבודה, נזכיר את חוק גיל פרישה, חוק פיצויי פיטורים, חוק חופשה שנתית ועוד.

ג. כפיפות לדין הכללי בנושאים רלבנטיים

מערכת היחסים בין האגודות לחבריהם.ן כפופה לעקרונות היסוד ולעקרונות הכלליים במשפט הישראלי, כגון חובת תום הלב, זכות הטיעון וכיו"ב. זאת ועוד: יתכן כי הדין, ישתרע מעבר להסדרים הכתובים בדינים הספציפיים של האגודות השיתופיות.

לדוגמא, צמצום הזכות לכהן ברשויות האגודה בשל קרבה משפחתית בשל ניגוד עניינים מוסדר בתקנה 26(ג) לתקנות האגודות השיתופיות (רשויות האגודה) תשל"ה-1975. יחד עם זאת, יתכן כי במקרים מתאימים, יימצא כי הדין, למשל באמצעות הפסיקה, ירחיב את חובת ניגוד העניינים על החברים ברשויות האגודה.

בברכה,

עו"ד שלומית שיחור רייכמן

רשמת האגודות השיתופיות

עו"ד אהוד אמיתי

ממונה תקנונים וייעוץ משפטי